

І. НЕМЧЕНКО

Херсонський державний університет

ЛІТЕРАТУРНИЙ АЛЬМАНАХ «ХЕРСОНЩИНА. АРТСПРОТИВ» ЯК ХУДОЖНІЙ ДОКУМЕНТ СУЧАСНОСТІ

Новий літературний альманах «Херсонщина. Артспротив» (2023) – це невелика часточка всеукраїнського резистансу, викликаного повномасштабним уторгненням московської орди на терени нашої країни. Книжка має широкий резонанс в Україні й за кордоном. Окремі її аспекти висвітлені в наших попередніх публікаціях [1–4]. Метою цієї розвідки є простеження документалізму в текстах видання.

Подіям сучасної російсько-української війни присвячені вірші з сайту «Поезія вільних» Міністерства культури та інформаційної політики України, ліричні книжки «Тільки не пиши мені про війну» П. Вишебаби, «Тюремна пісня» О. Герасим'юк, «Міст через вічність» О. Гошилика, «Вірші з війни» Б. Гуменюка, «Мій маніфест» Л. Даценка, «Війна без приводу війни» Н. Дички, «Дніпро рятує Україну» В. Кулика, «Орда, або Хатят лі рускіє вайни...» А. Музичука, «Так мовчав Заратустра» С. Пантюка, «Грань» В. Патоли, «Навиліт. Рими калібру 5.45» С. Скальда, «Молитва» Д. Торохтушко, «Як вигинається воєнне коло» Я. Черногуз, «Абрикоси Донбасу» Л. Якимчук та ін. І, звісно, антології та альманахи означеної проблематики: «Весна озброєна», «Війна 2022», «Ода до України», «Поезія без укриття», «У годину війни: вірші з України» та ін. І цей літературний потік, що продовжується й нині, досліджується в публікаціях В. Агеєвої, Л. Горболіс, В. Єшкілева, О. Забужко, В. Захарченка, М. Іванова, Я. Кулінської, Я. Легкої, Б. Пастуха, Я. Поліщука, Б. Романцової, М. Рябченко, Г. Скоріної, О. Фещенко тощо.

Літературний альманах «Херсонщина. Артспротив» органічно влився в цей потік, репрезентувавши твори більше 50 авторів із України та діаспори. Ініціаторки проекту й упорядниці цього збірника херсонки Ю. Майстренко та А. Мовчан (авторка

відомого роману «Окупація») залучили до співпраці письменника й тележурналіста А. Марущака як редактора та поетесу-землячку з Берліна Н. Теленчук як дизайнерку, а також у ролі фоторепортерів В. Братана, Д. Плотнікова, М. Сакару. Утворився чудовий колектив однодумців, зорієнтований на основну мету видання – донести з перших вуст правду про теперішню війну, зокрема на Херсонщині. Адже на ґрунті інформаційного протистояння продовжують ширитися світом та осідати у свідомості легковірів зливи московської брехні, фальсифікацій, сфабрикованого продукту з метою виправдати агресію рашистів.

Як відзначено в анотації до альманаху, співавтори цього видання «задокументували жахіття війни, окупацію, звільнення Херсона і частини області, поневіряння внутрішньо і зовнішньо переміщених осіб світом» [5, с.2]. І мемуарно-публіцистичні вкраплення в книжці, які передують добіркам віршів, і самі поезії, й фоторепортажі, що фіксують спротив українців загарбникам та факти руйнації в регіоні, мають реальну основу. Це живі свідчення про знавсілій московський терор проти місцевого населення та маніакальне бажання знищити все, що б нагадувало про українську присутність у цих краях, і нав'язати думку, що це новоросійські землі імперії Путіна.

Зі сторінок альманаху озивається і Херсонщина, і вся Україна у своїй нескореності й величі, трагізмі воєнних буднів, вірі в перемогу. Звичайне й героїчне постає в поезіях М. Азізової («Земля моя свята»), Ю. Бережко-Камінської («Їхали ми селами...»), К. Бідненко («Пам'ятаєш?»), Г. Бокшань («Одісея 2022»), І. Грунде («Ходить, послушайте, чи спить сьогодні Харків...»), «Нехай ці чорноземи родючі...»), О. Гунька («Війна. Херсонщина»), В. Загороднюка («Над степом небо зазоріло...»), «Наш меч і щит зі степу і Дніпра»), В. Кулика («Дивлюсь на мапу – серце мліє...»), «Мій дуб таки війну переживе...»), «У них таки не вистачить ракет...»), А. Марущака («Морський піхотинець», «Тримати стрій», «Чорнобаївський бабак»), А. Мельниченка («Душі», «Вибухи»), О. Маляренко («Окупація...»), «Новий відлік», «Вербичка»), Н. Савицької («Незламна»), А. Славич («Мій рідний краю, сонечком зігрітий...»), Н. Теленчук («Все

чорне», «Калина», «У незалежності є особливий присмак...», Г. Щидловської («Моя земля») та ін. Альманах «Херсонщина. Артспротив» як характерне явище сучасної художньо-документальної літератури може розглядатися як свідчення проти злочинів путінської орди на українській землі.

Література

1. Немченко І. В. Геройко-патріотичний пафос літературного альманаху «Херсонщина. Артспротив». *Грааль науки: міжнародний науковий журнал*. 2023. № 30 (серпень). Вінниця, Україна – Відень, Австрія. С.228–236. <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/04.08.2023> (дата звернення: 20.10.2023).
2. Немченко І. В. Діаспорна складова літературного альманаху «Херсонщина. Артспротив». *Way Science: International Electronic Scientific and Practical Journal*. Dnipro, Ukraine, 2023. September. P.336-338. <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/09/Conference-Proceedings-September-14-15-2023.pdf> (дата звернення: 20.10.2023).
3. Немченко І. В. Жанрова специфіка поезій літературного альманаху «Херсонщина. Артспротив». *Грааль науки: міжнародний науковий журнал*. 2023. № 31 (вересень). Вінниця, Україна – Відень, Австрія С.316–322. <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/15.09.2023> (дата звернення: 22.10.2023).
4. Немченко І. В. Образ рідного краю в літературному альманасі «Херсонщина. Артспротив». *Way Science: International Electronic Scientific and Practical Journal*. Dnipro, Ukraine, 2023. August. P.259–261. <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/08/Conference-Proceedings-July-27-28-2023-1.pdf> (дата звернення: 21.10.2023).
5. Херсонщина. Артспротив: літературний альманах. Одеса: Олді+, 2023. 171 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-21>

В. НИКОЛАЄНКО

Запорізький національний університет

РОМАН І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО «ГЕТЬМАН ІВАН ВИГОВСЬКИЙ»: СПЕЦИФІКА ВІДОБРАЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ДОБИ

Постать І. Виговського неодноразово привертала увагу І. Нечуя-Левицького. Послугуючись літописними, науковими (Д. Бантиша-